

nasilje u
porodici

pitanje
života

PRIRUCNIK ZA ZASTITU
ZRTAVA OD NASILJA
U PORODICI

**PRIRUCNIK ZA ZASTITU ZRTAVA
OD NASILJA U PORODICI**

Priština, 2011

Pripremili:

Mr.sc. Ramadan Gashi, Sudski Trener u Kosovskom Institutu za Pravosudje
Lumnije Krasniqi, Koordinator Programa u Kosovskom Institutu za Pravosudje
Mary Agvirre Shahin, Specijalni Savetnik OEBS-a u Kosovskom Institutu za Pravosudje

Prevod:

Linda Fejzullahu, Visi Strucni Prevodilac
Gëzim Fetahu, Visi Strucni Prevodilac
Ismet Sadriu, Visi Strucni Prevodilac

Tehnička podrška:

Drita Kurteshi, Administrativni Asistent
Xhvedet Pllana, Visi Zvanicik Informativne Tehnologije

Ova publikacija finansijski je podržan od strane UNWOMEN, stavovi i mišljenja izražena u ovom izdanju ne odnose se na stavove UNWOMEN-a

Priština, 2011

SADRŽAJ

Predgovor.....	5
Uvod.....	6
Ako si žrtva Nasilja Preduzmi sledeće korake	8
Prihvatišta za žrtve Nasilja u Porodici na Kosovu	9
Međunarodni Standardi za Nasilje u Porodici	10
Konvencija“Za Eliminisanje Svih Oblika Diskriminacije Protiv Žena” (CEDAW)1979.....	11
Uloga Saveta Evrope o Nasilju u Porodici	11
Konvencija o Nasilju u Porodici	11
Pravni Standardi na Kosovu o Nasilju u Porodici	13
Ustav Republike Kosovo	13
Zakon Kosova o Porodici	13
Porodica shodno Zakonodavstvu Kosova	13
Principi o Regulisanju Porodičnih odnosa	14
Prava i Obaveze Bračnih Drugova.....	14
Zakon o Zaštiti od Nasilja u Porodici	14
Šta se Smatra Porodičnim Odnosima	14
Da li znate sta znači Nasilje u Porodici.....	15
Oblici Nasilja u porodici	16
Fizičko Nasilje.....	16
Psihološko Nasilje.....	16
Seksualno Nasilje.....	17
Ekonomsko Nasilje	17
Izolacija kao oblik Nasilja u Porodici	18
Faktori koji Mogu Uticati na Nasilje u Porodici.....	19
Razlozi Nasilja u Porodici	19
Žene kao žrtve Nasilja u Porodici	20
Posledice Nasilja u Porodici kod Žena	21
Deca kao žrtve Nasilja u Porodici	22
Konvencija o Pravima Deteta	22
Fizičko nasilje	22
Menatalno Nasilje.....	22
Posledice od Nasilja u Porodici kod Dece	23
Zakon o Kosovskoj Policiji.....	24
Šta treba preduzeti ako ste žrtva Nasilja u Porodici	24
Prijavljivanje Slučaja Nasilja u Porodici	24
Počinitelj Nasilja u Porodici	24
Obaveze Države i Društva o Nasilju u Porodici	25
Država	25
Da li znate sta je branilac žrtave ?	25
Policija.....	26
Šta može da učin Policija Kosova za Vas,ako ste Zrtva Nasilja u Porodici	26

Kosovska Policija može da izda Privremeni Nalog za Hitnu Zaštitu	27
Kancelarije za Pravnu Pomoć na Kosovu	28
Sudovi.....	29
Iniciranje Sudskog Postupka u slučaju Nasilja u Porodici.....	29
Zahtev	29
Ko može da podnese Zahtev za Zaštitu i Hitnu Zaštitu ?	30
Sud će efikasno i pravicno da razmotri zahtev.	30
Nalog za Hitnu Zastitu kojeg izdaje Sud	31
Zastini Nalog.....	32
Sud može zajedno sa Nalogom da Izrice jednu ili Više Mera	33
Postupak Javnaog Tuzioca o Nasilju u Porodici gde je doslo do izvršenja krivičnog dela	34
Drustveni i Nevladini Mehanizmi u Repubalici Kosovo koji se staraju o Dobrobit Zena i Dece	35
Informacije o Susretu sa Ombudsmanom (Javni Pravobranilac)	36
Zaključci	37
Izvorni materijal.....	38

Predgovor

Nasilje u porodici je ozbiljan problem širom sveta koji ima negativan uticaj na porodice i društvo. U nekim regionima Kosova nasilje u porodici je u porastu, i to zbog teške ekonomske situacije, prekomerne upotrebe alkohola, stresa i drugih pratećih faktora. Nasilje u porodici postoji u više oblika, počev od emocionalnog zlostavljanja pa čak i do smrti.

Svrha ovog priručnika je da obezbedi žrtvama nasilja u porodici informacije o tome kako da traže pomoć kada postaju zrtve nasilja u porodici. Ovaj priručnik predstavlja ulogu vlade, policije, sudija, tužioca, civilnog društva i drugih aktera koji rade u pomoć žrtvama nasilja u porodici. Vodič takođe pruža osnovne informacije o zakonima koji regulišu slučajeve nasilja u porodici i pravne procedure za zaštitu žrtve od ovog fenomena, uključujući zaštitni nalog, naloga za hitnu zaštitu i druga naređenja koje izdaje sudija za zaštitu žrtava od nasilja u porodici.

Kosovski Institut za Pravosudje (KIP), u saradnji i uz punu podršku projekta UNVOMEN na Kosovu, je omogućio objavljivanje ovog priručnika. KIP kao jedina institucija odgovorna za obuku sudija i tužilaca posveo je pažnju program kontinuirane obuke sudija i tužilaca po pitanju ženskih prava. U 2011, KIP je sertifikovao 19 sudija i tužilaca u oblasti ljudskih prava i rodne ravnopravnosti. Ovi treneri održavaju obuku o pravima žena u pet regiona na Kosovu. Obuka o nasilju u porodici održana je i za kandidate za sudije i tužioce iz Početnog Programa za Pravno Obrazovanje.

KIP veruje u postizanje pravde kroz pravno obrazovanje, posvećen je da obezbedi visok kvalitet u obuci o najvažnijim pitanjima koja utiču na život građana, obezbeđivanjem potpune funkcionisanje sudova na Kosovu. Žrtve nasilja u porodici u bilo koje vreme i uvek imaju gde da se obrate za pomoć, stoga Kosovsko pravosudje igra važnu ulogu u zaštiti žrtava.

Mi verujemo da ovaj vodič je takođe jedan dodatni doprinos za povećanje odgovornosti koji se zahteva po zakonu protiv nasilja u porodici.

Mr. Sc. Lavdim Krasniqi,
Direktor Kosovskog Instituta za Pravosudje

Uvod

Nasilje nad ženama predstavlja kršenje ljudskih prava koje je rasprostranjeno u svetu i koje pogađa žene svih uzrasta, kulture, bez obzira na nivo obrazovanja i socio- ekonomske prilike, bez da poznaje granice i prisutna je u svim zemljama sveta. Nasilje može se desiti kod kuće, ulici, u školi, na poslu, tokom sukobljavanja, može biti fizičko, emocionalno, seksualno, psihičko i ekonomsko.

Nasilje nad ženama ima velike posledice kako za porodicu tako i za celu zajednicu. Na osnovu jedne opšte statistike, glavni uzrok smrti žena starosti od 16-44 godina je nasilje koje je počinjeno najčešće od osobe bliske kao supružnika ili partnera. Kada osoba u braku, vanbračnoj zajednici, razvedena, ili bilo koji blizak odnos bude zlostavljena ili zloupotrebljavana onda može se reći da postoji nasilje u porodici. Prema nekim studijama sprovedene o nasilju u porodici dokazano je da nasilje nad ženama je složen i multi dimenzionalni problem. Bez obzira na pravni i institucionalni okvir za sprečavanje i zaštitu žrtava od nasilja u porodici i uprkos naporima i merama koje su preduzete od strane državnih organa, nevaldinih organizacija za sprečavanje i smanje ove pojave, nasilje u porodici nastavlja da bude jedan od najproblematičnijih fenomena našeg društva.

Na Kosovu od 2004 oko 1000 slučajeva nasilja u porodici budu prijavljeni tokom jedne godine, gde više od 85% žrtava su žene. Dok u 2010 ukupno su prijavljena 944 slučaja, 754 su bile žene i 190 žrtava su muškarci. Prema policiji, među prijavljenim slučajevima nasilje nad muškarcima, bilo je od strane oca, strica, brata ili drugih rodbinskih odnosa, uključeni su i 11 slučajeva prijavljenih kao fizičkog nasilja nad muževima od strane i žena. Pored toga, slučajevi nasilja u porodici povećani su u u drugom kvartalu 2011 u odnosu na prvi kvartal iste godine. Prema statistici kojom raspolaze policija, od januara do marta 2011, pomoć od strane policije zatraženo ju u 178 slučajeva. Što se tiče perioda od aprila do jula iste godine, pomoć policije zatraženo je u 234 slučajeva. Prema statistici, najveći broj takvih slučajeva prijavljenih su u Opštini Peć.

Drugi izazov koji se odnosi na nasilje u porodici je da u mnogim slučajevima žrtve ne prijavljuju slučaj nasilja. Prema izveštajima, širom sveta 50% slučajeva nasilja u porodici ne budu prijavljeni.

Kosovsko zakonodavstvo u pogledu ravnopravnosti polova , prava žena i zaštite od nasilja je veoma napredno. Konkretno, od prošle godine Kosovo ima svoj Zakon o Zaštiti od Nasilja u Porodici kao i strategiju i akcioni plan .Ali glavni izazov je sprovođenje zakona i strategije u praksi i u svakodnevnom životu. U cilju da se doprinese implementaciji ZNP i povećavanju nivoa zaštite žena (i dece) od nasilja u porodici pripremljen je ovaj Vodič od strane Kosovskog Instituta za Pravosuđe (KIP)

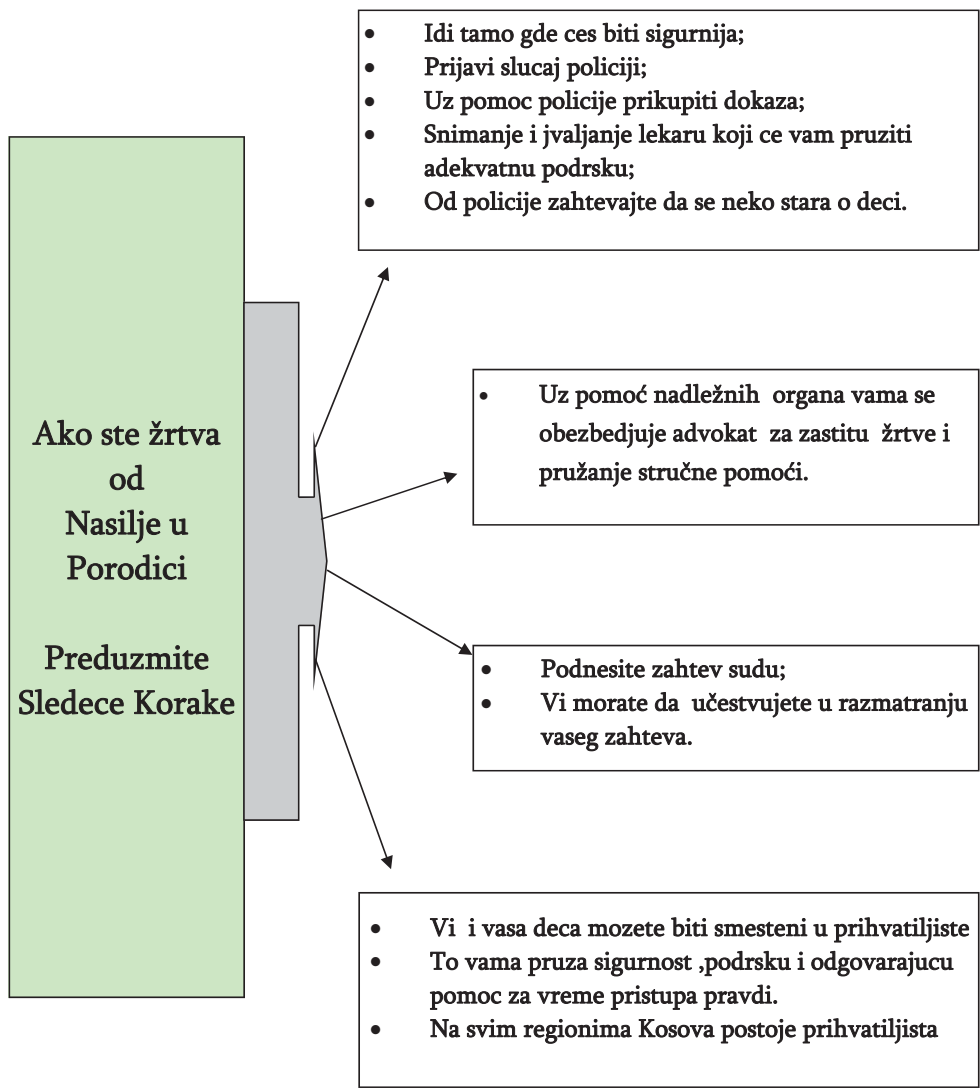
Vodič će služiti prvenstveno sudijama i tužiocima, kako bi isti u njihovom svakodnevnom radu mogli da primene napredne zakone o pravima žena , posebno Zakon o Zaštiti od Nasilja u Porodici. Vodič će poslužiti policiji , nevladinim organizacijama a posebno samim žrtvama nasilja.

Vodič je rezultat kontinuiranog rada KIP o organizovanju obuke , a uz podršku UN Women, o međunarodnom i domaćem zakonodavstvu u oblasti ljudskih prava žena i rodne ravnopravnosti pripremljeno je ovo izdanje.

Ovaj vodič je namenjen da pruži jedan kratak i jasan pregled kako međunarodnog tako i domaćeg zakonodavstva i Mehanizama za Zaštitu od Nasilja u Porodici . Također pruža jasna uputstva za pravosudni sistem i primenu Zakona o Zaštiti od Nasilja u Porodici, također pruža informacije koje su dovoljne za žrtve nasilja u porodici i korake koje žrtva može da preduzme kada postoji nasilje prema njoj. Prethodno , određiće značaj i pravi moguci put za pružanje tačnih i bitnih informacija radi otkrivanja opštih problema.

Cilj je da kroz ove testove, bude omogućeno upoznavanje sa opštim predmetima radi pružanja znanja o osnovnim pitanjima kao što su:

- Informacije o međunarodnim i lokalnim standardima koji se odnose na nasilje u porodici ;
- Koji su uzroci nasilja u porodici
- Identifikacija oblika nasilja u porodici;
- Spisak državnih organa (policije, sudova i drugi državni mehanizmi koji su obavezni za pružanje pomoći žrtvama nasilja u porodici);
- Radnje koje preduzima sud, tuzilastvo i policija u slucajevima nasilja u porodici.

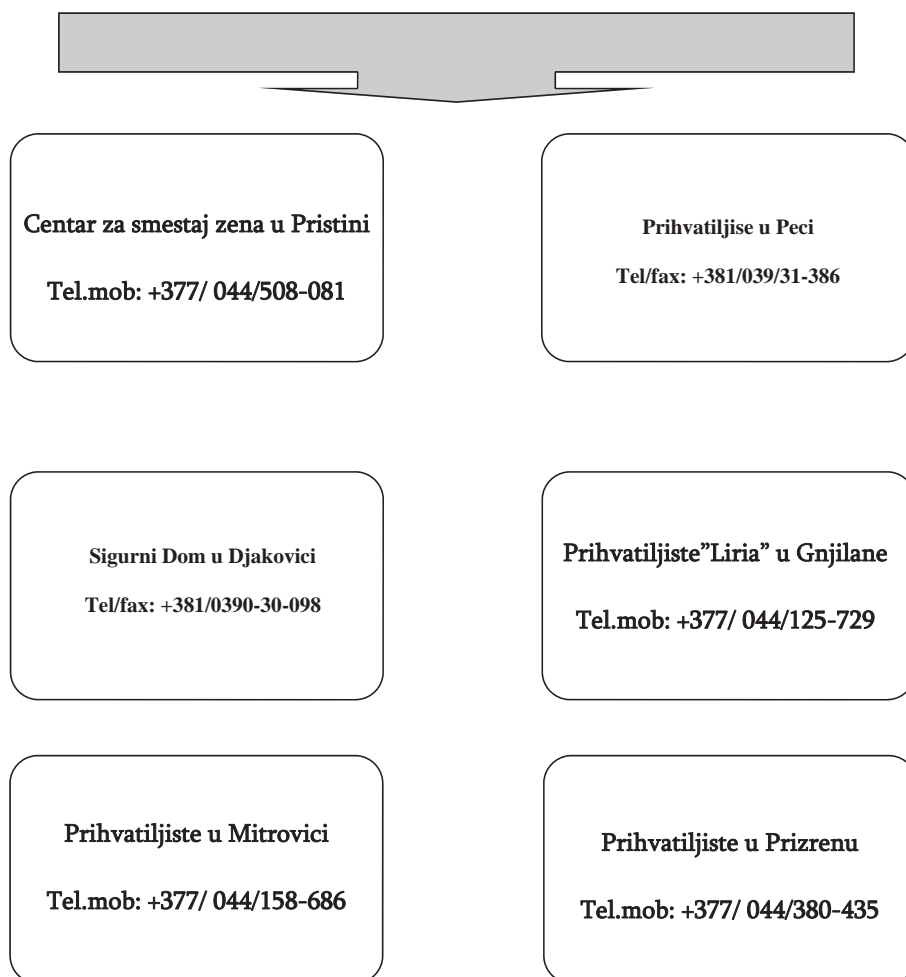

Prihvatišta za žrtve nasilja u porodici na Kosovu

Prihvatišta pružaju utočište žrtvama od nasilja u porodici i to: obezbeđivanje hrane i odeće , psihosocijalnu podršku a saradnji sa nadležnim institucijama i medicinsku negu , pravnu zas- titu, obrazovnu obuku za povećanje svesti i osnaživanje i drugih rekreativnih aktivnosti .

Glavna uloga je obezbeđivanje sigurnosti za žrtve nasilja u porodici i njihove dece , po pot- rebi pre tokom i posle sudskog postupka . Kroz individualno i grupno savetovanje , prihvatilista takođe pružaju psihološku podršku ženama koje su teško traumatizovane u svom životu.

Kosovo ima sledeca prihvatilista za žrtve nasilja u porodici

“Nasilje nad ženama je najsravniji oblik kršenja ljudskih prava. Dok još uvek to traje ne može se reci da imamo stvarni napredak o rodnoj ravnopravnosti , razvoja i mira ”.

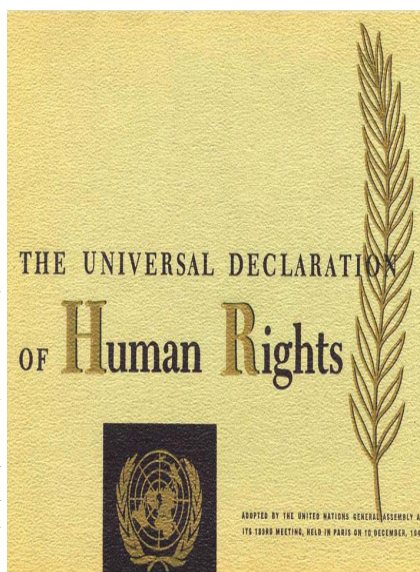
(* Mart 1999, Kofi Anan, Gneralni Sekretar UN)

Međunarodni Standardi za Zaštitu od Nasilja u Porodici

Danas,međunarodni pravni standardi zabranjuju nasilje u porodici , kršenje ljudskih prava i osnovnih sloboda prema svim pojedincima bez ikakave razlike .

Univerzalna Deklaracija o Ljudskim Pravima

- Pravo na jednakost;
- Sloboda od diskriminacije;
- Pravo na zivot,slobodu i licnu sigurnost;
- Pravo protiv torture i necovecno ili ponizavajuće postupanje;
- Pravo za priznavanje pred zakonom;
- Pravo na jednakost pred zakonom;
- Pravo na delotvorni pravni lek od strane nadleznog suda;
- Pravo na jednakost u porodici;
- Pravo na najviši dostupni standard, za fizičko i mentalno zdravlje ;
- Svako ima pravo na društveni i medjunarodni poredak u kojem prava i slobode su proglašene u ovoj Deklaraciji koja mogu biti potpuno ostvarena .

Konvencija " O Eliminisanju Svih Oblika Diskriminacije Protiv Žena " (CEDAV) - 1979

CEDAV postavlja pravne standarde za postizanje rodne ravnopravnosti kroz eliminisanje diskriminacije nad ženama. Svrha Konvencije je da stvori ravnopravnost žena u svim sferama života bilo političkih, socijalnih, ekonomskih i kulturnih . Konvencija jasno ukazuje da žene imaju pravo na puno uživanje jednakih i svih njihovih ljudskih prava.

Konvencija ima za cilj da obezbedi ravnopravnost, kao primarnu obavezu za države članice i poboljšanje položaja žena u društvu. Konvencija se bori za ideologiju polne ravnopravnosti tražeci tradicionalnu promenu odnosa prema ženama . (<http://www.un.org/womenwatch/daw/cdaw>)

Uloga Saveta Evrope u Vezi Nasilja u Porodici

Savet Evrope ,kao regionalna međuvladina organizacija , usmerio je pažnju na zaštitu ljudskih prava od svog osnivanja 1948. Sistem za ljudska prava Saveta Evrope je zasnovan na ugovorima, kojima se definišu obaveze država članica , kao i smernice , preporuke i rezolucije

Evropska Konvencija o Ljudskim Pravima i Osnovnim Slobodama (Clan 3 Konvencije);

Niko ne sme biti povrgnut mucenju ili necovecnom ili ponizavajućem postupanju

Savet Evrope - sa sedistem u Strasburu u Francuskoj

Konvencija o Nasilju u Porodici – doneta Maja 2011, ratifikovana od strane 15 drzava.

- Poziva za osnivanje SOS linija, skloništa , medicinske i pravne usluge, savetovanje i usluge pravne pomoći .
- Oblikovana je tako da pruža pomoć 25% ženama u Evropi koje su doživele fizičko ili seksualno nasilje u toku svog života .
- Otvara put za uspostavljanje pravnog okvira na evropskom nivou za zaštitu žena od svih oblika nasilja i sprečavanje i eliminisanje nasilja nad ženama i nasilja u porodici. <https://wcd.coe.int/wcd/ViewDoc.jsp>

- Evropska Socijalna Povelja
- Evropska Konvencija za Sprečavanje Mučenje, Neumano Tretiranje, Ponižavanje i Kaznjavanje ;
- Rezolucija " **Protiv Nasilja nad ženama** " iz 1986. Ona je pozvala na pravno priznavanje bravnog silovanja ,organizovanje obuke za one koji mogu biti u kontaktu sa žrtvama nasilja u porodici, i preporuka da se ženama pruži adekvatna pravna pomoć.
- Evropski Parlament usvojio je Rezoluciju o potrebi za preduzimanje široke kampanje EU za "nula" toleranciju nasilje nad ženama 1997.
- Predsjedništvo Evropske Unije od 1998 u politicku agendu postavio je pitanje nasilja u porodici;
- Konferencija Saveta Evrope za borbu protiv nasilja nad ženama, uključujući nasilje u porodici ,Strazbur , 10. i 11. jun 2008.
- Evropski Parlament usvojio Rezoluciju o potrebi za preduzimanje široke kampanje EU za "Nula " toleranciju nasilje nad ženama u 1997;
- Predsedništvo Evropske Unije , pitanje nasilja u porodici je postavio u političku agendu od 1998 koje je usvojio niz preporuka koje se odnose uglavnom na nasilje u porodici;
- Preporuka Rec (2002) 5 Komiteta Ministara Država članica o zaštiti žena od nasilja usvojena je 30. aprila 2002 , zajedno sa Memorandum . Ova preporuka uključuje obavezu da se prepoznaju nasilje muškaraca nad ženama kao veliki strukturalni i društveni problem , koji dolazi kao rezultat nejednakih odnosa moći između muškaraca i žena , a samim tim podstiču aktivno učešće muškaraca u akcijama koje su u cilju borbe protiv nasilja nad ženama.

- Konferencija Saveta Evrope za borbu protiv nasilja nad ženama, uključujući Nasilje u porodici -Strazbur, 10 i 11 Jun 2008.

Evropski Sud o Ljudskim Pravima u Strasburu

Pravni Standardi na Kosovu u vezi Nasilja u Porodici

Na Kosovu su na snazi jedan broj pravnih akata koji garantuju slobodu, prava i obaveze svih građana bez obzira na pol, veru, etničku pripadnost i sl. , kao što su:

- Ustav Republike Kosova;
- Zakon Kosova o Porodici;
- Zakon o Zastiti od Nasilja u Porodici;
- Zakon o Polnoj Ravnopravnosti
- Zakon o Policiji Kosova;
- Krivicni Zakon Kosova

Jednaka prava i odgovornosti zagantovana su Ustavom

Ustav Republike Kosovo

Ustav uspostavlja princip jednakosti i nediskriminacije, to je dovelo do razvoja domaćeg zakonodavstva , tako da je celokupan kosovski pravni sistem zasnovan na načelu jednakosti i nediskriminacije .

Ustav garantuje:

- Direktnu Primenu Medjunarodnih Sporazuma i Instrumenata (**član 22**);
- Ljudsko dostojanstvo je neosporovo pravo i predstavlja osnov svih ljudskih prava i osnovnih sloboda (**član 23**);
- Pravo na donošenje odluke u vezi reprodukcije u skladu sa pravilima i procedurama utvrđenim zakonom;
- Pravo na kontrolu njenog/njegovog tela , u skladu sa zakonom;
- Pravo da se ne podvrgne lečenju protiv njene / njene volje, u skladu sa zakonom;
- Pravo da ne bude podvrgnut medicinskim ili naučnim eksperimentima, bez prethodne njene/njene saglsnosti (**član 26**) .
- Niko ne sme biti podvrgnut mučenju, kaznjavanju ili svirepom, nečovečnom ili ponižavajućem postupanju (**član 27**) .
-

Zakon Kosova o Porodici (zakon br.2004/32)

Porodica shodno Zakonodavstvu Kosova

Porodični život podrazumeva međusobne odnose između njegovih članova. Porodica je životna zajednica roditelja i njihove dece i drugih lica u rodu. Porodica je prirodno i osnovno jezgro društva i kao takva ima pravo na zaštitu.

Nacela za Regulisanje Porodicnih Odnosa

Tamo gde ima
poštovanje ima i har-
monije poštujujte se

- Jednakost između muškaraca i žena, poštovanje i uzajamno pomaganje između članova porodice;
- Zaštita decijih prava je odgovornost oba roditelja za podizanje i obrazovanje njihove dece, gde se detetom podrazumeva lice mlađe od 18 godina;
- Roditelji i deca imaju obavezu za uzajamnu pomoć tokom njihovog života (**Član 3**) .

Prava i Obaveze Bracnih Drugova

Ravnopravni
ste, podrzavajte
jedni druge.

- Bracni drugovi u braku su jednaki u svim ličnim i imovinskim odnosima ;
- Brak se zaključuje za sve vreme trajanja života;
- Supružnici su dužni da budu verni jedno drugom i uzajamno pomažu , poštuju i podržavaju jedni druge finansijski , posebno kada jedan od njih nema dovoljna sredstva za život ;
- Supružnici će izraziti osećaj uzajamne solidarnosti kao i solidarnost prema svojoj deci rođene u braku ili usvojene dece , (**član 42**) .

Zakon o Zaštiti od Nasilja u Porodici (Zakon Br.03/L-182)

Vi znate da ste u
porodičnim od-
nosima - Poštujte
dostojanstva .

Porodičnim odnosima smatraju osobe koje su:

- verene ili su ranije bile verene;
- u braku ili su bili venčani ;
- u braku ili u van bracnoj zajednici;
- koegzistiraju u zajedničkoj ekonomiji ili da su koegzistirali u takvoj ekonomij ;
- koriste zajednički dom ,koji su u krvnom srodstvu, u braku, usvojenju, u tazbinskim odnosima, starateljstvu uključujući roditelje, babe i dede , unuke , braću i sestre , tetke , ujake , sestričeve ili ostale rođake ;
- zajednicki roditelji jednog deteta;
- stranke u postupku iz porodicnog odnosa (**Član 1.1**).

Da li znate sta je nasilje u porodici?

Kaži stop nasilju u porodici,
pronadji druga rešenja.

Nasilje u porodici podrazumeva kombinaciju snage i kontrole koja se koristi da bi se izazvao bol i strah među žrtvama i da bi se uspostavila kontrola radi poniženja i oslabljenja zrtve.

Nasilje u porodici je način ponašanja supružnika ili člana šire porodice koji koristi fizičko nasilje, prinudu, zastrašivanje, izolovanje, emocionalno zlostavljanje, seksualnu ili ekonomsku kontrolu partnera da bi kontrolisao drugog člana porodice u domaćinstvu. Istovremeno, i nasilje protiv drugih lica koja žive u braku ili u vanbračnoj zajednici ili domaćinstvu, prema licima koja imaju dece sa kojima su u veoma bliskim ličnim odnosima.

Nasilje u porodici - je jedno ili više radnji ili namerni propusti koje čini jedno lice drugom licu sa kojim je u porodičnim odnosima ili je bio u porodicnim odnosima, koje se ne ograničava na:

Zakon o Zaštiti od Nasilja u Porodici
(Zakon br : 03/L-182)

Nasilje se ne opravdava
nemoj to upotrebiti.

- upotrebu fizičke sile ili psihološki pritisak na drugog člana porodice ;
- bilo koje radnje drugog člana porodice koje mogu da izazovu ili prete da će izazvati fizički bol i duševnu patnju ;
- izazivanje osećanje straha, opasnosti ili povrede ličnog dostojanstva ;
- napad, bez obzira na posledice ;
- uvredu, psovanje, nazivanjem ponizavajućim imenom i drugim oblicima vređanja ;
- stalno ponavljanje ponašanja u cilju degradiranja drugog lica ;
- seksualni odnosi bez saglasnosti i seksualno zlostavljanje ;
- nezakonito ograničenje slobode kretanja drugom licu ;
- oštećenje ili uništenje imovine i zastrašivanja da bi to učinio ;
- dovođenje drugog lica u položaj radi fizičkog, emotivnog ili ekonomskog zastrašivanja ;
- prinudni ulazak ili izbacivanje iz zajedničkog stana ili stana drugog lica
- Otmica
(član 2, stav 1, tačka 1.2 ZNP).

Oblici nasilja u porodici

Danas u kosovskom društvu raste fenomen nasilja u porodici koje se vrši nad ženama, devojkama , decom i starijim osobama. Studije pokazuju da se nasilje javlja u svim oblicima kao što su:

Fizičko nasilje - smatra se : batine , uvrtnanje ruke , spaljivanje , šutiranje , pretnja oružjem , guranje, zadavanje udaraca, ogrebotine , ujedi , ugrizi , guranje , zatvaranje u kući , udaranje raznim predmetima , odbijanje pomoci ženi kada je ista trudna ili bolesna , koja ima ozbiljne povrede, pokušaj ubistva i ubistvo.

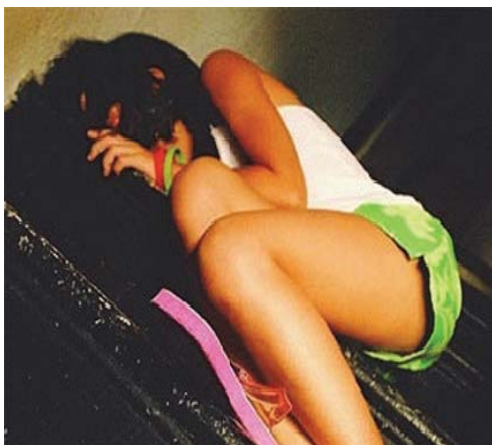
Psihološko nasilje - znači ponašanje u cilju poniženja i progona , kao što su: pretnja , kućno izolovanje, ogorčenje , nadzor , pretnje za oduzimanje starateljstva nad decom , uništavanje objekata (npr. fotografije, portreti) izolacija , podsmevanje, verbalne agresije i poniženja .

Pritisak je psihološko nasilje.

Istovremeno ignorisanje osećanja žene , stalna kritika , stalno suprotnostavljanje mišljenja, javno poniženje uvredljivim rečima, pokušaj da ubedi partnera da zaslužuje nasilje , optuzivanje partnera za preljubu , stalni znaci ljubomore, skrivanje novca, zatvaranje u kuću , zabrana za zapošljavanje, zlostavljanje dece , nazivanjem pogrdnim imenima itd. (Član 2, stav 1, tačka 1.2 , odeljak 1.2.1 ZNP)

Seksualno nasilje - smatra se prinudni seksualni odnos , fizička pretnja, upotreba sile, ponižavanje, primoravanje na neželjeni seksualni odnos , ili primoravanje na seksualni odnos sa drugim licima (tretirajući partnera kao objekat). Takođe,obaveza na striptiz , sadistički seksualni odnos ,primoravanje partnera na seksualni odnos posle fizičkog zlostavljanja, postavljajući uslov za zadržavanje bracnog odnosa,prinuda na vanbračni seksualni odnos, itd. (Član 2, stav 1, tačka 1.2 , odeljak 1.2.7 ZNP)

Nepoštovanje volje i
povreda dostojanstva je
nasilje - nasilje se kažn-

Ekonomsko nasilje - uključuje uskraćivanje finansijskih sredstava, odbijanje da se finansijski doprinosi , uskraćivanje na doprinos hrane i osnovnih potreba , kontrola zdravstvene zaštite. Ovaj oblik nasilja je u vezi sa kontrolom partnera preko domaćinstva finansijskih prihoda ili čak zabrane učešća žena u donošenju odluka o trošenju novca , čak i odbijanje davanje novca radi pokrivanja osnovnih potrebe porodice,uskraćivanje prava vlasništva na zajedničkoj imovini, oštećenje ili uništenje imovine , krađa imovine , itd .

(Član 2, stav 1, tačka 1.2 , odeljak 1.2.9 ZNP)

"Moj muž uzima sav novac . On ne brine o deci i potrebama koje imamo. On misli samo na sebe , svake noći izlazi, kasno se vraca, vredja me i prezire ,uvek me tuce , ali se sećam jedne prilike kada me je tukao kao nikad ranije Te noci kasno je došao kući bilo je 3 sata ,ja sam spavala sa detetom,on je bio potpuno u pijanom stanju. Počeo je da me tuce, ja nisam znala razlog zašto me tuce. On me je udario po glavij sa jednom bocom nakon cega ja sam krvarila

Izjavila je jedna žena žrtva nasilja u porodici

Izolovanje kao Oblik Nasilja u Porodici

Izolovanje je oblik nasilja u porodici kojim se nezakonito ograničava sloboda kretanja druge osobe i zabrana drugoj osobi ulazak i izlazak iz zajedničkog stana. Izolovanje je uskraćivanje i kršenje osnovnih životnih uslova koje se vrši prema jednom od člana porodice.

Postoji izolovanje kada jednoj osobi je zabranjeno da napusti sobu u kući , držeći je pod kontrolom bez ikakvih prava, interakcijom sa drugim članovima porodice sa prijateljima, kolegama, uskraćivanje pristupu ličnim dokumentima za identifikaciju .

Izvršioc ovog oblika nasilja kontroliše kretanje drugog člana porodice upotrebom sile. To biva kada muž drži svoju ženu zatvorenu u prostoriji uskraćuje joj slobodu kretanja , uskraćuje upotrebu toaleta ,sprecava slobodno komunicira sa drugim licima.

Ograničavanje kretanja zene od strane supruga, oduzimanje ili uništenje ličnih dokumenata , sprecavanje da se sastane i poseti prijatelje ili porodicu ,zabrana učešća u aktivnostima van kuće, ometanje kroz različite metode da se sretne sa rođacima ili prijateljima .

Takođe , zatvaranje u sobu svekra ili svekrve od strane snahe,zatvaranje dece u sobi od strane roditelja , zatvaranje lica sa ogranicenim sposobnostima , itd.

(Član 2, stav 1, tačka 1.2 , odeljak 1.2.8 u ZNP)

Uskraćivanje slobode kretanja je zločin - uskraćivanje ovog prava je povreda ljudskog dostojanstva i ličnosti.

Faktori koji mogu izazvati nasilje u porodici

Nasilje u porodici može biti izazvano zbog poremećaja ličnosti, alkohola ili droge, gubitak samokontrole, besa, stresa ili međusobnih problema supružnika. Želja za dominiranje i kontrolu nad drugima, je vodeći faktor za nasilje u porodici, to se može javljati u formi moći i kontrole za koje se odluče supružnici jedni prema drugima, roditelji prema deci, druga lica protiv invalidnih lica i starijim osobama, mogu biti i drugi faktori koji izazivaju nasilje.

Ostali faktori (sekundarni) koji mogu da izazovu nasilje u porodici su:

- **Spoljni društveni faktori** : uticaj kulture, ekonomije, politike, krupnih demografskih kretanja .
- **Interni porodični faktori**: modeli pod kojima su odgojeni , porodično vaspitanje , načina podizanja dece.
- **Nivo ličnih faktora** : problemi mentalnog zdravlja pojedinaca, zloupotreba alkohola, droga , stres, kulturni nivo , različiti poremećaji ličnosti , iskustva ličnog nasilja, loša ekonomska situacija , nedostatak jednog roditelja .

Uzroci Nasilja u Porodici

- Konzumiranje alkohola ;
- Uzimanje droge;
- Ljubomora;
- Želja da utiče na supružnika ;
- Kockanje;
- Nasilni - agresivni karakter;
- Nezaposlenost;
- Teška ekonomska situacija ;
- Imovinska pitanja-zajednička svojina braćnih drugova;
- Porodične nesuglasice
- Razvod braka (kada je u toku postupak za razvod braka);
- Vanbračne veze - preljuba ;
- Spor u vezi starateljstva nad decom;
- Mentalitet;
- Supružnici potiču iz porodica u kojima je nasilje u porodici bilo prisutno u detinjstvu ;
- Nametanje članovima porodice pripisujući im lažne stvari ;
- Sprečavanje za zasnivanje radnog odnosa , pohađanja škole , itd;

Prekomerna upotreba alkohola

Žene kao žrtve nasilja u porodici

Lice koje je predmet nasilja u porodici naziva se žrtvom. Kontinuirano fizičkog nasilje, prateći emocionalnim, seksualnim i ekonomskim nasiljem uzrokuje višestruki efekat na žene. U većini slučajeva žrtave nasilja u porodici su žene. Ponekad nasilje postaje toliko nepodnošljivo da žene počinju da razmišljaju čak i na samoubistvo. Stoga i nije iznenađujuća činjenica da žene koje su fizički, psihološki ili seksualno zlostavljene su i emocionalno povredjene. Najčešći znaci nasilja u porodici koje žene navode su, depresija, umor, nervoza, glavobolja, nedostatak koncentracije i nesanica.

(Član 2, stav 1, tačka 1.6 ZNP)

Žene koje su bile žrtve nasilja u porodici treba ih ohrabriti i podržati radi uspostavljanja i razvijanja odnosa sa svetom i oko sebe, one bi trebalo ohrabriti da budu deo privrednog i društvenog života.

Za sve dodatne informacije kontaktirajte:

*Agencija za Ravnopravnost Polova (ARP)
pri Kancelariji Premijera Republike
Kosovo.038/14-281*

Ako prijavite slučaj vi ste objavili rat nasilju u porodici.

**Ako ste žrtva nasilja u
porodici kontaktirajte
policiju
Pozovite besplatno
broj : 112 ili 92**

U kontekstu Kosovske Policijske postoji Sektor Istrage protiv Nasilja u Porodici koji posluje u okviru Direkcije za Istraživanje naj težih zločina, Opšti Sektor.

Sektor je strukturiran na tri nivoa vertikalne :

- Centralni Nivo (1 poručnik i 2 narednika);
- Regionalni Nivo (dva islednika); i
- Nivo policijskih stanica (dva primarna islednika), kontaktiranje u toku 24 h o slučajevima nasilja u porodici koji će da se odazovu pozivu i dolasku na lice mesta, ako ima osnova slučaj prosledjuju nadležnom Javnom Tužiocu.

Posledice Nasilja u Porodici na žene

- **Psihološke posledice** - manifestuje jak psihološki stres , depresiju , strah , anksioznost , nedostatak samopouzdanja , anoreksiju, nesanicu, nesigurnost u samu sebe, post-traumatski poremećaj , pokušaj na samoubistvo itd..
- **Fizičke posledice** - prelom ekstremiteta (zubi , nosa, vilica , ruke , noge, prsta) i prelom drugih delova tela , od kojih moze da nastupa delimični ili trajni invaliditet, nanosenje teške ili lake telesne povrede , itd.
- **Posledice vezane za reproduktivno zdravlje** - neželjena trudnoća ginekolški problemi kao što su polno prenosive bolesti, abortus, prevremeni porođaj bebe itd.
- **Posledice gubitaka porodicne harmonije** -koja se često završavaju razvodom , prostitucijom , žrtvom trgovine ljudima, itd.

Deca kao Zrtve Nasilja u Porodici Konvencija o Pravima Deteta

Fizičko nasilje – predstavlja ,bacanje po podu,udaranje glave o zid, iscupanje kose,uvijanje prstiju, vezivanje deteta konopcem isto tako predstavlja nasilje u porodici „neredovno davanje hrane,prisiljavnje na rad,prosjacenje,incest,ogranicavanje kretanja,sprecavanje da bi se igrao itd

Zagrli ga on je
dete,vase je dete,stop
nasilju.

Mentalno nasilje - postoji kada odrasli clan porodice psihicki maltretira dete kroz: odbijanje istog,ogranicavanje igracaka, injorisanje, neispunjavanjem njegovih prohteva ,zaključenjem deteta, stalno ponizavanje,zadavanja straha da ce istog ostaviti samog u kucu, podrumu cim bude pao mrak itd. Ovaj vid nasilja moze da bude nanet od strane roditelja,starijeg brata,sestre ili drugog clana porodice.

Dakle ,država će preduzeti sve odgovarajuće zakonodavne, administrativne, socijalne i obrazovne mere za zaštitu deteta od svih oblika fizičkog ili mentalnog nasilja, kao što su povrede ili zlostavljanja, zapostavljanja ili nemarno postupanje, maltretiranje ili eksploatacija, uključujući seksualno zlostavljanje, za vreme dok je pod nadzorom svojih roditelja, ili jednog od njih ,predstavnik ili zakonskog zastupnika kome je poveren na cuvanje. (Član 19. Konvencije o Pravima Deteta).

Posledice Nasilja u Porodici kod Dece

Deca budu pogođena zbog nasilja u porodici isto kao i njihovi roditelji , ponekad čak i više, čak i kada nisu direktne žrtve nasilja. Njihov nivo psihičkog razvoja ne dozvoljava da shvate bolne situacije koje oni doživljavaju u porodici. Takva situacija u porodici, koja ih prati tokom njihovog psihofizičkog razvoja, ima neizbrisiv trag i utiče na formiranje njihove ličnosti.

Oni imaju važne ulogu u porodici , brigu za sestre i mlađeg brata, pokušavaju da rade stvari koje čine njihove roditelje srećnim, dabi se oni dobro osećali

Oni su skloni da prekinu kontakte sa svojim prijateljima jer su uplašeni od nasilnih incidenata u njihovom prisustvu . Oni su izolovani u ranom detinstvu u opasnosti su da budu marginalizovani u društvu.

Ova deca brzo počinju da se suocavaju sa teškoćama u procesu učenja, nedostaje im pažnja , ne uče dovoljno, gube želju za obrazovanje, postaju pasivni u odeljenju, izolovani su, beže sa casova, imaju ograničen i vulgaran recnik, a često i dolaze i do napuštanja škole .

Deca koja odrastu u nasilnom okruženju kada odrastu skolna su da se okrenu nasilju kao metod za rešavanje problema . Oni su u opasnosti da postanu korisnici alkohola , droge i da se sukobljavaju sa zakonom.

Kosovski Zakon o Policiji (Zakon br 03/L-035).

Šta treba preduzeti ako ste žrtva nasilja u porodici ? Prijavljivanje slučaja nasilja u porodici

Dileme i teškoće da se žrtva izrazi o postojanju nasilja u porodici jasno se primete u praksi , razlog posledice koje mogu nastati kasnije .Žrtve nasilja u porodici , plase se i nerado se odluce prijave nasilje , grešite ako ne prijavite nasilje.

Nasilje je
zločin , to ubija
ako vi ćutite.

Žrtve mogu preduzeti mere da bi poboljšali svoju situaciju. Dakle , njihova svest da shvate da ćutanje nije u redu , i da pre svega mogu da preduzmu korake za poboljšanje situacije u kojoj se nalaze,koristeći mehanizme strategije za eliminisanje nasilja u porodici. Nema tolerancije za nasilje , nasilje u porodici nije privatna stvar .

Policija Kosova ima za obavezu da:

- zaštititi živote, bezbednost i imovinu svih lica ;
- zaštititi prava i osnovne slobode svih lica (Clan 10).

Počinitelj nasilja u porodici

Počinitelj je lice koje je počinilo jedno ili više dela nasilja u porodici , protiv kojeg je potrebno da se izda zaštitni nalog ili nalog za hitnu zaštitu . Počinioci nasilja u porodici mogu biti različitih zanimanja , različite ekonomske situacije, sa različitim nivoom obrazovanja,druge nacionalnosti. Itd.Podaci pokazuju da su žene i dalje predmet nasilja u porodici demonstrirajući u isto vreme da je nasilje nad ženama izraz moći muškaraca nad njima i drugim članovima porodice .

Kontaktirajte Policiju ;
Jedinicu protiv Nasilje u
Porodici Pozovite broj : 112 ili 92

Obaveze Države i Društva u Odnosu na Nasilje u Porodici

Država

Država je dužna da se bori protiv nasilja u porodici, ako to postoji, onda država je dužna da obezbedi zaštitu žrtvama takvog nasilja. Iz tog razloga, država će preduzeti sve odgovarajuće mere da obezbedi zaštitu ljudskih prava tako što će omogućiti žrtvama nasilja u porodici da podnesu zahteve sudu, radi pružanja socijalnih usluga i zdravstvene zaštite.

Država je odgovorna ne samo da zaustavi kršenje ljudskih prava žena, dece i bilo kog drugog lica žrtve nasilja u porodici, već i da preduzme aktivne mere za sprečavanje i zaštitu žrtava.

Da li znate šta znači Zaštitnik žrtve?

Zaštitnik žrtve je ovlašćeni službenik koji pomaže žrtvama nasilja u porodici. On igra aktivnu ulogu na zastupanju interesa žrtve. On je odgovoran da pred nadležnim organima obezbedi profesionalnu zaštitu kroz pružanje saveta, pokretanje postupka za izdavanje zaštitnih mera i druge neophodne procedure za zaštitu dostojanstva žrtava. Učestvuje u svim raspravama pred sudom, protiv sudskih odluka podnosi prigovore, žalbe za sve slučajeve u kojima konstatuje da je odluka doneta na štetu žrtve.

(Član 2, stav 1, tačka 1.2, 1.8 bodova ZNP)

Regionalne kancelarije ZŽN, i informacije za kontaktiranje sa Braniocima žrtava

Br. Telefona koji su dostupni u toku 24h.

Lista dežurnih brojeva telefona regionalnih kancelarija Branioca žrtava (BZ)

Region Pristine :	044 278 738;
Region Gnjilana:	044 310 467;
(Kamenica, Vitina)	
Podregion Urosevca	044 161 138;
Region Prizrena	044 310 468;
Podregion Maliseva	044 418 657,;
Podregion Suva reka	044 425-480, 044 310 468;
Region Peci	044 348 164;
Podregion Djakovice	044 418 668;
Podregion Decana	044 425 469;
Podregion Istoga	044 352 938;
Region Mitrovice	044 310 466, 044 425 479.

Policija

Žrtve nasilja u porodici treba da u najkraćem roku stupe u kontakt sa policijom kada postoji nasilje u porodici. Policija ima važnu ulogu u izgradnji poverenja i međusobne saradnje sa žrtvom nasilja. Žrtva treba da zahteva informacije od strane policije o prihvatilištima, drugim zaštitnim merama.

Da li znate šta može da učini za vas Kosovska Policija , ako ste žrtva nasilja u porodici ?

- Policija će hitno postupati kada postoji nasilje u porodici i preduzeće sve potrebne mere za slanje na licu mesta istražnu ekipu za sprovođenje postupka ;
- Žrtva nasilja u porodici može da zahteva da izjavu daje ženi oficiru policije kako bi se osećala više slobodnom ;
- Policija će napisati izveštaj o slučaju;
- Obezbedjuje prevoz žrtvi i njenoj deci do odgovarajuće zdravstvene ustanovu za lečenje ili za lekarski pregled;
- Daje informacije o pravnoj pomoći, psihološkoj i drugoj vrsti pomoći od strane državnih organa ili ovlašćene mreže nevladinih organizacija koje pružaju usluge žrtvama ;
- Prikuplja dokaze o povredama koje kasnije prezentiraju sudu;
- Podnose krivične prijave ako ima elementa krivičnog dela i o tome odmah obaveštava tužioca .

Policija je u službi građana.

- Policijski službenik je ovlašćen da pritvori osobu kada je to potrebno ;
- Zaštititi lice od opasnosti i štete , posebno kada to lice nije u stanju da se zaštiti

(Član 10 Zakona o Kosovskoj Policiji)

Kosovska Policija Može da Izdaje Privremeni Nalog za Hitnu Zaštitu

Posle radnog vremena suda, po potrebi, regionalni šef Kosovske Policije može da izdaje Privremeni Nalog za Hitnu Zaštitu protiv počinioca nasilja u porodici u slučajevima kada:

- Postoje osnovi za verovanje da je počinilac počinio ili pretio da će počiniti delo nasilja u porodici ;
- Počinilac nasilja je u neposrednoj opasnosti o njegovoj bezbednosti , zdravlju i dobrobit zaštićene strane ili osobe sa kojima zaštićena strana je u porodičnim odnosima ;

Nalog se izdaje kako bi se osiguralo zdravlje ili dobrobit zaštićene strane ili osobe sa kojima zaštićena strana je u porodičnom domaćinstvu, koja bi trebala da bude zaštićena zaštitnim nalogom.

Nalog protiv nasilja u porodici stupa na snagu odmah, isti se dostavlja počiniocu nasilja u porodici , zaštitnoj strani, podnosiocu zahteva i drugim licima čija su imena navedena u nalogu za hitnu zaštitu .

Istovremeno nalog se dostavlja lokalnoj stanici policije gde se nalazi prebivalište ili boravište zaštićene strane i drugih lica navedenih u nalogu , centru za socijalni rad u opštini u prebivalištu ili boravištu zaštićene strane i drugim licima navedenim u Nalogu za Zaštitu ili Hitnu Zastitu , nadležnom opštinskom sudu , i zastitniku žrtava.

Nalog sadrži obavestjenje da počiniocu može da se obezbedi pravna pomoć u sudskom postupku uz objašnjenje da nakon isteka roka privremenog naloga hitne zaštite, zaštićena strana može podneti zahtev za izdavanje naloga za hitnu zaštitu , koji, ako se odobri, onda biće održana jedna sednica za izdavanje zaštitnog naloga protiv kojeg je podneta žalba.

Povreda Privremenog Naloga za Hitnu Zaštitu predstavlja krivično delo.

Privremenom Nalogu za Hitnu Zaštitu efekat delovanja ističe krajem narednog dana tokom radnog vremena suda.

(Član 23-26 ZPNP)

Kancelarije za Pravnu Pomoć na Kosovu

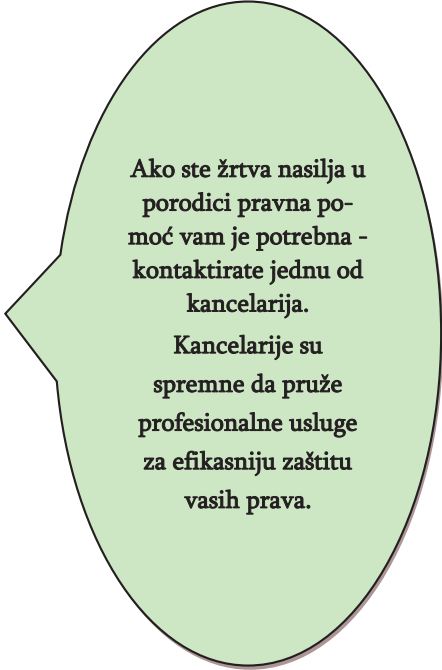
**BQNJ-Pristina/Ul. Zejnel Salihu
Br:30
tel:+381(0)38 200/18-945**

**BQNJ-Prizeren /
Ul. Marlin Barleti bivsi objekat za
Katastar
tel:+381(0)29/230554**

**BQNJ-Pec/Ul. „Bukuroshës” Br:8
tel:+381(0)39/ 423-698**

**BQNJ-Mitrovica/Ul.:Vëllezërit Dragaj
Br.16
tel:+381(0)28/534-477**

**BQNJ-Gnjilane/Ul: Mulla Idrizi
Br:41
tel:+381(0)280/321-134**

**Ako ste žrtva nasilja u
porodici pravna po-
moć vam je potrebna -
kontaktirate jednu od
kancelarija.**

**Kancelarije su
spremne da pruže
profesionalne usluge
za efikasniju zaštitu
vasih prava.**

Pravna pomoć koju pružaju ove kancelarije je besplatna , ako je takva pomoć neophodna da bi se osiguralo efikasno i jednak pristup pravdi .

Sud

Pokretanje Sudskog Postupka Kada Postoji Nasilje u Porodici

Zahtev

Žrtva nasilja u porodici ima pravo da se obrati sudu za sve slučajeve u kojima postoji nasilje protiv nje, žrtva zahtev podnosi opštinskom suda, gde ima svoje prebivalište ili boravište .

Zahtev treba da sadrži :

- Naziv suda, ime i prezime, adresa i zanimanje podnosioca zahteva i počinioca nasilja u porodici ;
- Naziv i adresa zaštićenog lica i lica koje je tražio nad kojim je došlo do nasilja , kao i odnos lica sa osobom zaštitu za lice koja je izazvala nasilje u porodici ;
- Opis činjeničnog stanja i priloženi dokazi;
- Tacna adresa prebivališta odnosno boravište podnosioca zahteva,zaštićene strane ili lica sa kojima zaštićena strana je u porodičnim odnosima koja bi trebala da bude zaštićena zaštitnim nalogom ili nalogom za hitnu zaštitu;
- Zahtev treba da sadrži i drugu alternativnu adresu;
- Ako sud konstatuje da adresa u spisma predmeta mora da bude otkrivena,onda ti spisi moraju da budu zatvoreni.

(član 14 ZPNP)

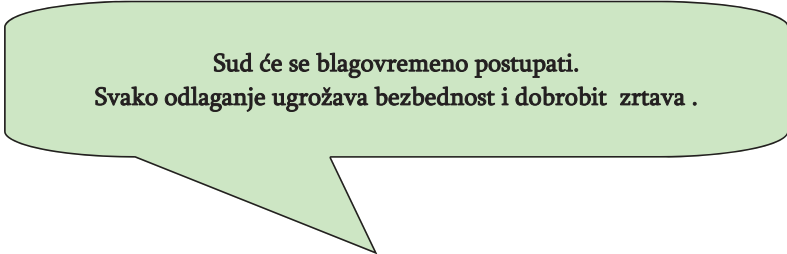
Svako ima pravo da se obrati sudu. Sud radi na zaštiti građana-Nemojte ćutati .

Ko može da Podnese Zaštitni Nalog i Nalogu za Hitnu Zaštitu ?

- Zaštićena strana;
- Ovlašćeni zastupnik zaštićene strane;
- Zaštitnik žrtava uz saglasnost zaštićenog lica ;
- Predstavnik centra za socijalni rad u opštini u kojoj zaštićena strana ima prebivalište ili boravište u slučajevima kada je žrtva maloletna;
- Lice sa kojim zaštićena strana je u porodičnim odnosima ;
- Lice koje direktno ima saznanja za jedno ili više dela nasilja u porodici protiv zaštićene strane .
- Zahtev za izdavanje zaštitnog naloga ili naloga za hitnu zaštitu mogu da podnesu i nevladine organizacije, koje su upoznate sa problemom žrtve, ili su dobro informisane o tretmanu .

(Član 13 ZPNP)

**Sud će se blagovremeno postupati.
Svako odlaganje ugrožava bezbednost i dobrobit žrtava .**

Sud će efikasno i pravilno razmatrati zahtev

Sudovi su formirani i postoje da bi ravnopravno štitili sve građane , bez predrasuda ili diskriminacije .Funkcija suda je da obezbedi i zaštiti ljudska prava i slobode.

Sudovi su dostupni svim licima bez obzira na pol , etničku, versku ili drugi status. Oni obezbeđuju ravnopravan pristup za sve građane i niko ne treba da bude sprečen ili lišen tog prava.

Sudovi deluju efikasno i sa puno profesionalizma uzimajući za ozbiljno sva pitanja koja su u njenoj nadležnosti. Prema tome,sud kroz formalne i neformalne procedure delovaće brzo , pravedno, ekonomično i prihvatljivo u praksi.

Nalog za Privremenu Hitnu Zaštitu kojeg Izdaje Sud

Sud odlučuje o zahtevu za izdavanje Hitnog Zaštitnog Naloga u roku od 24 časa nakon podnošenja zahteva. Prilikom razmatranja zahteva, sud održava nejavnu raspravu kojoj prisustvuju:

- Zaštićena strana ;
- Ovlašćeni predstavnik ili staratelj žrtve;
- Počinioc nasilja ili ovlašćeni predstavnik;
- Podnosilac zahteva;
- Bilo koji svedok koji ima znanje o nasilju u porodici

Sud je ovlašćen da izda nalog i u odsustvu počinioca nasilja u porodici ,koristeći i druga alternativna sredstva, uključujući i ona elektronska .

Ako sud utvrdi da je zahtev zasnovan, onda donosi **Resenje za izdavanje Hitnog Zaštitnog Naloga** koji sadrži zaštitne mere u zavisnosti od slučaja .

Nalogu za Hitnu Zaštitu rok ističe krajem saslušanja za potvrđivanje naloga za hitnu zaštitu koji mora da bude u roku od osam dana od dana izricanja Naloga i obavestavanja počinioca da ima pravo na pravnu pomoć od strane ovlašćenog zastupnika. Sud tokom rasprave o potvrđivanju naloga, može da zaključi o prestanku Naloga za Hitnu Zaštitu , ili da izriče drugi Zaštitni Nalog .

Nalog za Hitnu Zaštitu koji je donet od strane nadležnog suda odmah treba da bude izvršen, isti se dostavlja počiniocu nasilja u porodici ,Kosovskoj Policiji, Centru za Socijalni Rad , kao i drugim strankama u postupku. Protiv odluke o izdavanju Naloga za Hitnu Zaštitu ,oštećena strana ima pravo žalbe u roku od tri dana od dana dostavljanja rešenja . Podnošenje žalbe ne odlaže izvršenje Naloga za Hitnu Zaštitu .

U nalogu se navodi da neizvršenje istog predstavlja krivično delo. Dva dana pre isteka roka Naloga za Hitnu Zaštitu ,zaštićena lica, ovlašćeni zastupnik ili staratelj žrtve mogu da podnose zahtev za produženje Naloga za Hitnu Zaštitu o cemu Sud odlučuje da li ce da nastavi ili prekine Nalog. Ako nema zahteva Nalog odmah se ukida.

(član 16,-22 ZPNP)

Zaštitni Nalog

Nadležni sud donosi Rešenje nakon odlucivanja u postupku povodom zahteva za izdavanje Zaštitnog Naloga u roku od petnaest dana od dana prijema zahteva. Sud izdaje Zaštitni Nalog u slučajevima kada sumnja da je počinioc nasilja neminovno ugrožava bezbednost, zdravlje ili dobrobit zaštićene strane ili lica sa kojima zaštićena strana je u porodičnim odnosima koja bi trebala da budu obuhvacena Zaštitnim Nalogom.

Prilikom razmatranja zahteva za izdavanje Zaštitnog Naloga ,sud treba da odrzi sednicu o saslušanju , kako bi saslusavao sledeća lica:

- Zaštićenu stranu ;
- Ovlašćenog predstavnika ili staratelja žrtve;
- Počinioca nasilja ili njenog ovlašćenog zastupnika;
- Podnosioca zahteva;
- Predstavnika Centra za socijalni rad opštine u kojoj boravi trajno ili privremenopodnosilac zahteva u slučajevima kada podnosilac zahteva je ispod osamnaest godina ili koje nije poslovno sposoban;
- Svedoke za koje sud smatra da su neophodni.

Slušanje i izricanje mere može da bude u odsustvu počinioca nasilja u porodici ,ako je isti uredno pozvan a svoj izostanak nije opravdao ili nije u dovoljnoj meri opravdao.

Zahtev se smatra povučenim ako na sednici o saslušanju ne prisustvuje zaštićena strana ili ovlašćeni predstavnik zaštićene strane koji su uredno pozvani, a svoj izostanak nisu opravdali. Povlačenje Zahteva ne sprečava podnošenje drugog Zahteva.

Petnaest dana pre isteka roka Zaštitnom Nalogu ,zaštićena strana ili ovlašćeni predstavnik , može da podnese zahtev za produženje Zaštitnog Naloga ukoliko su nastupile izmenjene okolnosti ,onda sud može da odluči da Zaštitni Nalog ostaje na snazi , da se izmeni ili da bude ukinut. Ako se ne podnosi zahtev za produženje Zaštitnog Naloga,isti odmah prestaje danom isteka roka.

Protiv odluke za donosenje Naloga,može da se uloži žalba u roku od osam dana od dana donošenja odluke . Nesprovođenje Zaštitnog Naloga predstavlja krivično delo.

Zaštitni Nalog ne može da traje duže od dvanaest meseci, postoji mogućnost produženja , ali ne više od dvadeset i četiri meseca.

(član 18-20 ZPNP)

Zajedno sa Jednim od Naloga Sud Izrice Jednu ili vise Mera

- Mera psihosocijalnog lečenja izrice se počinioocu u kombinaciji sa bilo kojim drugim preventivnim merama , kako bi se izbeglo nasilno ponašanje ili ako postoji opasnost u slučajevima ponovljenja nasilja u porodici. Ova mera traje do prestanka razloga zbog kojih je namećena , ali ne može da traje vise od šest meseci;
- Mera približavanja žrtve nasilja u porodici,sud ovom merom određuje , region i udaljenost u kojem počinilac ne sme da se približi žrtvi nasilja u porodici ;
- Mera zabrane ometanja lica izloženih nasiljem, izrice se ukoliko postoji opasnost od ponavljanja nasilja u porodici. Ovom merom dete se poverava na cuvanje zrtvi nasilja u porodici,dok roditeljsko pravo privremeno se oduzima počinioocu nasilja.
- Mera udaljavanja iz stana, kuće ili druge stambene prostorije. Lice kojem je izrećena mera,odmah je obavezna da oslobodi stan, kuću ili druge stambene prostorije, u prisustvu policijskog službenika ;
- Zaštitne mere udruživanja žrtve nasilja u porodici izrice se u cilju zaštite tokom uzimanja ličnih stvari .
- Zaštitna mera tretman zavisnosti od alkohola i psihotropnih supstanci, izreče se počinioocu koji je počinio nasilje pod uticajem istih , kada postoji bojaznost od ponavljanja.
- Zaštitna mera oduzimanje predmeta, izreče se u cilju zaštite lica protiv kojih je vršeno nasilja u porodici ili drugih lica ;
- Mera zaštite imovine kojom se počinioocu nasilja u porodici nalaze da zaštićenom licu dozvoli koriscenje stana kojeg zajedno koriste ili bilo koji drugi deo stana , isto tako može biti naređeno da plati kiriju za privremeni smeštaj , ili da plati alimentaciju i ostale obaveze po odluci suda.
(Clan 4-11 i ZPNP)

Radnje Javnog Tužioca kada je Nasiljem u Porodici Počinjeno Krivično Delo

Izricanjem bilo kojeg Naloga od strane suda ne sprečava zainteresovana lica da iniciraju krivični postupka, u smislu propustnja radnji usled cega je učinjeno krivično delo . Obaveza Javnog Tužioca ne odnosi se samo na gonjenje izvršioca krivičnih dela, u ovim slučajevima i kao pravna ustavna cija se funkcija odnosi na kažnjavanje počinilaca krivičnih dela, ali sa svim snagama da se suzbije nasilje u porodici kao štetna pojava za porodicu i društvo.

Primarna uloga tuzioca je zastita prava zrtava,efikasno krivicno gonjenje,podnosenje optuznice i zastupanje iste pred sudom u svim slucajevima kada je doslo u ugrozavanja zdravlja zrtve usled nasilja u porodici.Nasilje koje determinira i konkretno krivicno delo koje moze biti ugrozavanje zdravlja i zivota pojedinaca izvršenjem krivicnih dela koja su sankcionisana Krivicnim Zakonom Kosova kao sto su:

- Ubistvo (član 146) , teško ubistvo(clan 147), ubistvo u stanju teske poremećensoti (clan 148) , Ubistvo iz nehatamarnog (član 149), ubistvo novorođencadi (član 150), Podsticanje na samoubistvo i davanje pomoć u samoubistvu (član 151),
- Nedoizvoljeni prekid trudnoce(clan 152).
- Laka i Teska telesna povreda (clan 153 i 154 PKZK
- Prinuda (clan 160);
- Pretnja (clan 161);
- Protivpravno lisenje slobode (clan 162 paragraf 4);
- Silovanje, seksualni odnos pretnjom i seksualni napad (clan 193, 194, 195);
- Seksualno iskoriscavanje (clan 196);
- Seksualna zloupotreba dusevno ili emocialno poremećenih ili nemocnih lica (clan 197);
- Protivpravna otmica deteta (clan 210);
- Zlostavljanje ili napustanje deteta (clan 211);
- Krsenje porodicnih obaveza (clan 212, 213);
- Uspostavljanje ropstva,uslova slicnim ropstvu I prisilnog rada (clan 137); i
- Krivicna dela protiv imovine koja se izvrsavaju u porodicnim odnosima.obuhvatajuci krivicno delo kradje,pronevera ili oduzimanje pokretne imovine zrtvi,obuhvatajuci prevaru I naneta steta imovinskim pravima(clant 252, 253, 257, 258, 260).

Državni i Nevladini Mehanizmi u Republici Kosovo koji se Staraju za Zaštitu Zena i Dece

Skupština Republike Kosova

- Neformalna Parlamentarna grupa žena ;
- Skupštinski Odbor o Ljudskim Pravima, Ravnopravnosti Polova, Nestalih lica i Peticija .

Vlada republike Kosovo

- Agencija za Ravnopravnost Polova / kancelarija Premijera Republike Kosovo;
- Institucija Ombudmana– Jedinica za Polnu Ravnopravnost;
- Zvaničnici u Ministarstvu za Ravnopravnost Polova ;
- Među Ministarski Savet za Ravnopravnost Polova ;
- Sektor za pitanja polova-MAPL.

Mehanizmi na Lokalnom Nivou

- Zvaničnici o Ravnopravnosti Polova u Opštinama
- Opštinski Odbori za Ravnopravnost Polova.

Nevladini Mehanizmi

- Nevladine Organizacije;
- Prihvatiljišta (u šest gradova).

Mehanizmi Vlade koji se bave Nasiljem u Porodici

- Jedinica protiv Nasilja u Porodici -Služba Kosovske Policije ;
- Jedinica za Zaštitu i Pomoć Zrtvama- Ministarstvo Pravde
- Centri za Socijalni Rad-Ministarstvo Rada i Socijalane Politike.
- Prihvatiljišta.

Državne Institucije

- Policija
- Tuzilastva
- Sudovi

Napomena: OEBS će objaviti jedan informator sa neophodnim informacijama za žrtve nasilja u porodici koji će sadržati spisak institucija i kontakt telefone.

Informator će biti podeljen sudovima i drugim relevantnim institucijama u krajem 2011

Informacije za kontaktiranje sa Ombudsmanom (Javni Pravobranilac)

Centralna Kancelarija u Prištini

Adresa: Naselje Suncani Breg, ul Enver Maloku” br:28
Tel: +381 (0) 38 501 401,
Faks: +381 (0) 38 /545 302 038 223 780, 038 548 087
Rad sa strankama: Ponedjeljak do Cetrvtka od, 10.00 -14.00h

Kancelarija na Terenu Gračanica

Adresa: Glavna Ulica preko puta Manastira
Tel: +381 (0) 38 65 118
Tel. mobil: +381 (0) 64 37 111 37 / 044/367-719
Rad sa strankama Ponedjelja i Cetrvtak, 10.00
– 14.00h

Kancelarija na Terenu Gnjilane

Adresa:Ul.. Adem Jashari, Opstinski Objekat II
Tel: +381 (0) 280/ 320 843
Rad sa strankama Ponedjeljak i Cetrvtak, 10.00 – 14.00h

Kancelarija na Terenu Prizren

Adresa: Ul.. Remzi Ademi, Regionalni Centar OEBS-a ZR, II,
Br.20
Tel: +381 (0) 29 /44 200 lok. 109, +381 (0) 29 222 138
Rad sa stankama:Ponedjeljak i sreda 10.00 – 14.00h

Kancelarija na Terenu Pec

Adresa: Ul. Mbretëresha Teute, Br . 59, Objekat Opstine, 3 sprat, br.3
Tel: +381 (0) 39 /432 931
Rad sa strankama: Ponedjeljak i Cetrvtak, 10.00 – 14.00h

Kancelarija na Terenu u Mitrovici

Adresa: Trg Agim Hajrizi, Objekat Regionalne Poreske Administracije
Tel: +381 (0) 28 530 138
Rad sa strankama:Ponedjeljak i Cetrvtak od 10.00 – 14.00h
Pod kancelaria na terenu u Mitrovici
Adresa:Aneks Trepca, Filipa Visnjica 4
Tel: +381 (0) 63 817 44 79, +377 (0) 44 393 181
Rad sa strankama: Ponedjeljak i Cetrvtak, 10.00 – 14.00h

Ako vam je potrebna pomoć za ostvarivanje svojih prava , možete da se obratite jednoj od ovih kancelarija - Ombudsman služi svim ljudima bez obzira na pol , religiju, kulturu , etničku pripadnost ili bilo koje druge razlike , on ima nhodne pravne instrumentate da bi Vas podržavao ,
NE OKLEVAJTE KONTAKTIRAJTE .

Web stanica: <http://www.omudspersonkosovo.org> (na albanskom, srpskom i turskom jeziku)

ZAKLJUČAK

Nasilje u porodici je zločin. Dakle, važno je da se prijavi i pokrene sudski postupak . Za borbu protiv nasilja u porodici, posebno nasilje nad ženama i decom , treba da se ojača saradnja između državnih organa i nevladinih organizacija.

U cilju smanjenja slučajeva porodičnog nasilja na Kosovu , neophodno je da se stvori zajednička vizija koja će nas dovesti u zajedničkim akcijama. Kosovo mora nastaviti da ulaže sredstva i da nastavi da trenira sudije i tužioce i druge zainteresovane strane u cilju efikasnije zaštite žrtava od nasilja u porodici.

Stoga,potrebna je senzibilizacija svih zainteresovanih strana i relevantnih mehanizama u ovoj oblasti , jer nasilje u porodici je problem koji pogađa sve slojeve i grupe društava, bez obzira na rasu, pol, etničku pripadnost, ekonomski nivo , geografsko područje , veroispovest, starost, itd .

Žrtve nasilja u porodici treba da znaju da:

- Kosovo ima Zakon o Zaštiti od Nasilja u Porodici ;
- Zakonom je garantovan Zaštitnik žrtava ;
- Policija ima Specijalnu Jedinicu za zaštitu žrtava od nasilja u porodici;
- Tužioci su dužni po zakonu da podignu optužbe kada postoje dokazi da postoji krivično delo , kao posledica nasilja u porodici ;
- Sud će efikasno i bez diskriminacije resavati slucajeve nasilja u porodici ;
- Postoje organi , nevladine organizacije i prihvatiljišta za podržavanje žrtve nasilja u porodici.

IZVORNI MATERIJAL:

Univerzalna Deklaracija o Ljudskim Pravima;

Međunarodna Konvencija o Građanskim i Političkim Pravima;

Evropska Konvencija o Ljudskim Pravima ;

Evropska Socijalna Povelja;

Evropska Konvencija za Sprečavanje Mučenja , Nehumanog Postupanja ili Kažnjavanja ;

Konvencija “O Eliminisanju Svih Oblika Diskriminacije Žena “ (CEDAV);

Preporuka Rec (2002) 5 Komiteta Ministara ;

Konvencija o Pravima Deteta ;

Konvencija o Nasilju u Porodici ;

Ustav Republike Kosovo;

Zakon Kosova o Porodici, (Zakon br..2004/32);

Zakon o Zaštiti od Nasilja u Porodici (Zakon br 03/L-182);

Zakon o Ravnopravnosti Polova (Zakon br : 2004/0

Zakon o Policiji Kosova(Zakon br 03/L-035 .);

Krivični Zakon Kosova

Katalogizacija u publikaciji – (CIP)
Nacionalna Univerzitetska Biblioteka Kosova

343.55(496.51)(035)

Prirucnik za zastitu zrtava od nasilja u porodici / pripre-
mili Ramadan Gashi, Lumnije Krasniqi, Mary Agvirre Sha-
hin . - Priština : Kosovski Institut za Pravosudje, 2011. - 38
f. : ilustr. ; 24 cm.

Predgovor / Lavdim Krasniqi : f. 5. - Izvorni material : f. 38

1. Gashi, Ramadan 2. Krasniqi, Lumnije 3. Agvirre-
Shahin, Mary

ISBN 978-9951-557-03-0

Ul: "Muharrem Fejza"
Prishtina, Kosovo
<http://igjk.rks-gov.net>